

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIV (28)

Štev. (No.) 44

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

30. oktobra 1975

PROSLAVA 29. OKTOBRA IN DNEVA SLOVENSKE ZASTAVE

POMEMBEN GOVOR MILOŠA STARETA PREDSEDNIKA NO ZA SLOVENIJO V 30. LETNICI NAŠEGA ZDOMSTVA

Ne podpirajmo laži

(Misli iz govora Milosa Stareta)

Desetih smo se danes zbrali predstavnik organizirane slovenske skupnosti v Argentini, da slovesno proslavimo naš slovenski narodni praznik 29. oktobra. Temu prazniku smo pred devetimi leti po odloku Narodnega odbora za Slovenijo pridružili dan slovenske zastave.

V desetih letih smo se na teh proslavah spominjali tudi pomembnih dogodkov naše zgodovine in narodnih značilnosti: 50. letnice smrti slovenskega genija dr. Janeza Ev. Kreka, 50. letnice narodnega osvobodjenja, ko je bil med nami naš nepozabni dr. Miha Krek, 50. letnice slovenske univerze; občudovali smo lepo to slovenskih narodnih in mladina nam je pokazala slovenske folklorne ples. Ponovno smo se spominjali trepeh bratov v zamejstvu in posebej onih na Koroškem. Lani smo obhajali 30. letnico ustanovitve Narodnega odbora za Slovenijo.

Letošnja proslava Narodnega praznika je združena s spominom 30. obletnice našega odhoda v svet in največje tragedije našega naroda, pokola 12.000 slovenskih mož in fantov.

Največja laž in prevara

O grozotah okupacije med drugo svetovno vojno, ki so jih prizadeli slovenskemu narodu nacisti in fašisti smo pisali in govorili. Še so nam v bolečem spominu. Vzroke našega odhoda v svet pa najdemo v žalostnem dejstvu, da se je v času okupacije in revolucije v naši domovini rodila največja laž v zgodovini slovenskega naroda. Tujci, nacisti in fašisti so z dejanji in besedami pokazali in priznali, da je njih namen uničiti slovenski narod. Neznatna komunistična partija Slovenije pa je ustanovila Osvobodilno fronto o kateri je govorila, da bo osvobodila slovenski narod. Pravi njen cilj pa je bil, da z lažjo in prevaro zamenja okove in mučilnice fašističnih in nacističnih okupatorjev z okovi in mučilnicami, ki so jih kovali rodnim bratom komunisti, ki so zavrgli vrednoto narodnosti in krščanstva. Z lažjo in prevaro in v sodelovanju z okupatorji jim je uspelo, da so prevzeli vlogo tujega rablja. Njihova laž in prevara sta bili tolikšni, da jim je svet verjel in molčal ali celo odobral, ko so morali deset-tisoči dati svoje življenje, ker so se uprli laži in prevari in branili svobodo.

Doslej smo častno opravili svoje poslanstvo

Mi smo šli pred 30. leti v svet kot pričevalci resnice, da nadaljujemo boj za svobodo slovenskega naroda. Odšli smo z železno voljo, da hočemo ostati živ del slovenskega naroda.

Če pogledamo teh 30 let nazaj, lahko s ponosom ugotovimo, da smo doslej častno opravili svoje poslanstvo. Že v begunskih taboriščih slovenski človek ni klonil. Ko boste brali v novem Zborniku Svobodne Slovenije dnevnik Angleža, člana vodstva taborišča na Koroškem, ki je sedaj univerzitetni profesor v Angliji, Vam bo v veliko zadoščenje, da je prav po delu, zadržanju in načelni jasnosti slovenskih beguncev spoznal in začel spoštovati slovenski narod. Zasluga teh beguncev je, da so kljub težkim okoliščinam prinesli dokaz o visoki kulturi slovenskega naroda. Tudi begunci v drugih taboriščih v Italiji in drugod so dokazali, da nismo ne zločinci ne izdajalci, ampak svobodoljubljen narod, zvest izročilom svojih prednikov.

Če danes pogledamo naše delo v izseljenstvu prav tako s ponosom ugotovimo, da smo dokazali, da nismo ne izkoreninjeni, ne suha veja odsekana od narodnega drevesa. Dokazali smo, da smo živ del našega naroda, ki je v svobodi s svojo vztrajnostjo na vseh področjih dosegel take uspehe, da bo naša slovenska politična emigracija

lahko ponos še poznejšim rodovom. Imamo slovenske domove in slovenske postojanke od Avstralije preko Južne do Severne Amerike in Kanade. Slovenski politični izseljenec se je uveljavil kot posameznik in kot skupnost. Dokaz temu so stotine knjig, ki jih je izdala ta naša emigracija. Svobodna Slovenija prihaja med Vas že 27 let redno iz tedna v teden. Zborniki Svobodne Slovenije, ki so izšli doslej obsegajo blizu 7.000 strani. Tristo javnih delavcev, znanstvenikov, umetnikov, pesnikov in pisateljev je napolnilo teh 7.000 strani z najbolj kvalitetnimi doprinosi in so tako dali nenadomestljiv dokaz naše življenjske sile. Ugledna Slovenska Kulturna Akcija je izdala blizu 100 publikacij. Delo kulturnih ustvarjalcev, ki se uveljavljajo tudi v mednarodnem svetu, so ponos ne samo nam, ampak vsemu slovenskemu narodu. Naša pesem nas častno predstavlja v svetu. Imamo verske in mladinske liste, imamo lastne cerkve, imamo slovensko šolstvo, bogato organizacijsko življenje in močne gospodarske ustanove in podjetja. Še in še bi lahko naštevali. Za vse to je slovenski politični izseljenec žrtvoval milijone in sto milijone finančnih sredstev in se večkrat odrekel osebnemu ugodju, da je prinesel svoj delež mogočni zgradbi našega emigracijskega življenja.

Posebej pa moramo omeniti z vsem spoštovanjem tiste, ki so že v begunskih letih, posebno pa v izseljenstvu, poleg svojega dela za vsakdanji kruh v svojem idealizmu žrtvovali milijone in milijone ur svojega prostega časa zato, da smo na duhovnih dobrinah tako bogati. Niso zahtevali plačila. Idealizem, ki ga materialistični svet ne pozna več, najmanj pa komunistični v naši domovini, je bil gonilna sila njihovega požrtvovalnega dela. Poskušajte samo izračunati, koliko časa sta na primer žrtvovala učiteljica in učitelj, ki skozi tri desetletja vzgajata slovensko mladino. Iz tedna v teden učita mladi rod slovenski jezik, slovensko zgodovino in budita ljubezen do slovenstva. Koliko časa so žrtvovali naši veroučitelji, ki so v naša srca sejali krščanskih resnic! Koliko časa so žrtvovali uredniki listov in revij! Vse to iz idealizma in ljubezni do slovenskega naroda. Če boste računali samo 5 tedenskih ur, pa je občutno premalo, boste prišli do presenetljivih rezultatov.

To je samo bežen pogled, kar je naša emigracija ustvarila v tridesetih letih Vsega tega kar imamo, se komunisti v domovini najbolj bojujejo. Naš idealizem, naša ustvarjalnost, naše kulturno delo in neuničljivo slovenstvo so naše najmočnejše orodje v boju proti komunističnemu režimu. Zavedajmo se tega in storimo vse, da bomo to, za komuniste tako nevarno orožje še bolj izpopolnili in še bolj učinkovito uporabljali.

Slovensko narodno predstavništvo

Imamo pa tudi slovensko narodno predstavništvo v svetu — Narodni odbor za Slovenijo. Imamo ga in ohranimo ga. Brez njega naša izseljenska zgradba ne bi bila popolna. Narodni odbor niti kot ustanova, niti njegovi posamezni člani niso opustili nobene priložnosti, da so svetu predstavljali slovenski narod in kazali na krivice, ki jih mora trpeti. Narodni odbor je predstavnikom svobodnega sveta ponovno neposredno ali posredno dokazoval, da ima tudi slovenski narod pravico do svobode in do uživanja temeljnih človeških pravic, katerih mu komunistični režim v domovini ne priznava. Ponovno smo se zavzeli za naše trpeče brate v zamejstvu na Koroškem in v slovenskem Primorju. O delu Narodnega odbora ste marsikje brali. Ne pa vsega, ker so večkrat utemeljeni razlogi, ki branijo publiciteto. Narodni odbor za Slovenijo je izo-

blikoval naš narodni program, ki ga je jasno povedal ob svoji 30-letnici. Izodišče je slovenska narodna država, katere ustanovitev je Narodni odbor proglasil pred 30 leti. Narodni odbor je ponovno poudaril, da je slovenski narod suveren in ima pravico sam odločati o svoji usodi. Te pravice mu nihče ne sme kratiti. Prepričani smo, da bo slovenski narod v svoji zrelosti, po stoletnih življenjskih skušnjah in s pogledom na svetovni položaj sam pravilno odločil, kakšna naj bo povezava slovenske narodne države z drugimi južnoslovenskimi narodi in državami. Ni važno v katero definicijo skupnosti držav naj bi spadala ta povezava. Saj si še tretiki mednarodnega prava niso edini o teh definicijah. Važno je, da svobodni slovenski vladi nihče ne bo smel kratiti pravice, da ne bi sama odločala o slovenskem političnem, gospodarskem in kulturnem življenju in da ne bi sama neposredno dvigala svoj glas na mednarodnih forumih in podvezemala neovirano korake v dobrobit slovenskega naroda.

Osvobodilne fronte še obstajajo

Danes, na proslavi našega narodnega praznika, ob dnevu slovenske zastave in 30-letnice našega odhoda v svet, Vas rotim in pozivam; naj nas naši dosednji uspehi ne uspavajo. Naše delo še ni končano. Nasprotno, še globlje moramo zaočiti in še večja mora postati naša delavnost. Nikar ne mislite, da osvobodilna fronta v Sloveniji ne obstaja več. Res je, da komunistična nastopa odkrito in danes ne skriva, da je njegov glavni cilj komunistična diktatura na temeljih marksizma. Komunistični režim ne zatira osnovnih pravic le v Sloveniji, ampak sega njegovo uničevalno delo preko meja med zamejske Slovence. Ti si prizadevajo, da bi ohranili slovensko narodnost, slovensko zavest. Komunistični režim v Sloveniji in Jugoslaviji pa podpira širjenje marksizma, slovenske narodnosti mu ni mar. Zamejski Slovenci so podobni človeku, ki se utaplja in kliče po pomoči. Matična domovina pa nudi zamejskim Slovincem, ki se utapljajo v germanstvu in italijanstvu pomoč le v toliko, kolikor to služi marksizmu, ne pa ohranjanju slovenstva.

Komunistični režim sega tudi med nas v izseljenstvu. Vztrajno si prizadeva, da bi ohromil naše delo. Ne omahujmo, niti za trenutek. Saj je naša pot edino pravilna. Slovenski pesnik in pisatelj, ki se je med revolucijo povsem povezal s komunisti in podpiral njihove cilje, je po 30 letih priznal pokol slovenskih domobrancev in pred par tedni izjavil nemškemu novinarju, da je danes prepričan, da se krščanski socialni nauk ne more družiti z idejami komunizma. To je spoznala večina slovenskega naroda pred več kot 30 leti in o tem je bilo prepričanih deset in deset tisočev naših bratov, ki so dali življenje za to prepričanje.

Kakor smo pred tridesetimi leti imeli jasne pojme o komunizmu in marksizmu in o osvobodilni fronti, tudi danes glejmo z odprtimi očmi razvoj v svetu. Komunisti so pod najrazličnejšimi imeni razširili osvobodilne fronte po vseh kontinentih. Struktura sveta je danes taka, kot je bila pri nas v času revolucije. Na eni strani komunisti z raznimi osvobodilnimi frontami, z njihovimi zapeljanci, naivneži in špekulanti. Nasproti so jim tisti, ki jasno vidijo načrte teh komunističnih front. Vmes pa je nevarna sredina, ki ponavlja komunistične propagandne fraze in je nevarnejša kot osvobodilne fronte same.

Ne podpirajmo laži

Ko danes Solženicin kliče državnikom sveta: „ne podpirajte laži“, si mnogi od teh mašijo ušesa ali mu zapirajo vrata. V svoji kratkovidnosti žal ne verjamejo njegovim trditvam.

Veličastno slavlje v Slovenski hiši v Buenos Airesu

Tako kot se popotnik na svojem trudapolnem potu večkrat ustavi, se odpočije in okrepča, da potem laže nadaljuje pot proti zastavljenemu cilju, tako se tudi svobodna slovenska politična emigracija, ki že trideset let potuje po svetu, ob raznih prilikah ustavi, pregleda prehojeno pot in obudi vero v nadaljevanje boja, v končno zmago, v dosego zastavljenega cilja: svoboda slovenske domovine.

Ena takih prilik je gotovo vsakoletno praznovanje 29. oktobra, ko se spominjamo tistega veselega dogodka v naši zgodovini, ko je narod zdrobil okove tisočletnega germanskega suženjstva. Obenem proslavljamo tudi dan slovenske narodne zastave. Gotovo ni veselejšega spomina in lepše prilike, da utrdimo našo narodno zavest, naše ideološko prepričanje in naš trden namen, da ostanemo zvesti izročilom tistih naših prednikov, ki jim je bila narodova svoboda najvišji ideal.

Zato smo se, kot se to dogaja po slovenskih naselbinah širom sveta, rojaki iz področja Velikega Buenos Airesa zbrali v soboto 25. oktobra v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Predstavniki celotnega našega političnega, verskega, kulturnega in gospodarskega življenja so prihiteli, da s svojo navzočnostjo izpričajo vero vse naše skupnosti v zmago resnice in pravice.

Sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj

„Z Bogom začni vsako delo...“ pravi star slovenski pregovor. Zato se je tudi slavlje narodnega praznika začelo s sveto mašo.

Ob 19. so se zastopniki naše skupnosti zbrali v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Pred Njo, ki je skozi toliko viharjev vodila slovenski narod, se je razlivala pobožna molitev za blagor slovenske domovine.

Sveto mašo je daroval delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, msgr. Anton Orehar, za vse žrtve vojne in komunistične revolucije, zlasti za duše tistih, ki so prav pred tridesetimi leti darovali svoja mlada življenja na oltarju domovine. Teh in vseh naših žrtev, vseh, ki so delali za domovino, smo se spomnili. Msgr. Orehar je v cerkvenem nagovoru tudi poudaril važnost dela za narod; kako važno je, da tudi v emigraciji to delo nadaljujemo in ohranjamo narodna in krščanska izročila.

Ob koncu svete daritve so tudi vsi navzoči glasno zapeli našo zahvalno

Mi smo šli v svet kot pričevalci resnice. Sledimo klicu Solženicina, in ne podpirajmo laži! Vem, da bo kdo ugovarjal: saj jaz vendar ne podpiram laži. Pomisli, dragi prijatelj, če je to res. Mi smo ideološka-politična emigracija z jasno določeno nalogo in dolžnostjo: ohranjati v svetu slovenstvo, ki je nerazdružljivo z duhovnimi vrednotami krščanstva in pomagati domovini do svobode. Pomisli, če ne podpiraš laži, če si brezbrizen do teh dolžnosti in nalog? Pomisli, če ne podpiraš laži, če se nočeš vključiti v našo izseljensko skupnost in je ne podpiraš pri njenih prizadevanjih? Pomisli, če ne podpiraš laži, če odklanjaš slovensko knjigo, slovenski list in revijo, ki iščejo in odkrivajo resnico? Pomisli, če ne podpiraš laži, kadar govoriš, da ti ni za politiko? Ali ni politično delo, delo za blagor skupnosti? Ali ti je res vseeno, če ne boš smel svojih otrok vzgajati na temelju krščanskih resnic, in jih boš moral prepustiti tovarišu učitelju ali tovarišici učiteljici v šoli, da jim bodo proti tvoji volji vcepjali materialistični marksizem, kakor je to danes v domovini? In če hodiš domov na obisk, ali ne podpiraš laži, če nočeš videti kako komunistični režim izvaja nasilje nad svobodo duha in zatira osnovne človeške

pesem: „Hvala večnemu Bogu...“ v počastitev in prošnjo, v zahvalo in upanje, za namene naše skupnosti in našega naroda, da bi kot doslej, živel in rastel, dosegel svojo svobodo in izpolnil namen, za katerega ga je Bog postavil na tisti lepi košček sveta, ki se imenuje Slovenija.

Zborovanje v dvorani

Letošnje slavlje narodnega praznika in dneva slovenske zastave je imelo še poseben pomen. Saj poteka prav 30-letnica nastanka naše emigracije, katere bistvo je v izpovedovanju političnih in ideoloških načel. Ni čuda zato, da je prav letos prihitelo na to naše zborovanje rekordno število udeležencev. Skoro ni manjkal nihče od vidnih predstavnikov naše skupnosti. Bili so tu predsedniki domov in organizacij, odborniki naših ustanov, zastopniki političnega delovanja, naši dušni pastirji, naši kulturni ustvarjalci, predstavniki našega požrtvovalnega učiteljstva, voditelji gospodarskih ustanov in sploh zastopniki našega javnega življenja.

250 gostov je napolnilo veliko dvorano Slovenske hiše, kjer sta nas v osredju pozdravila slovenska in argentinska zastava. Kmalu po osmi uri so se iz zvočnika razlegli zvoki argentinske in slovenske narodne himne, ki ju je vsa dvorana stoje in v zbranosti poslušala.

POZDRAVNE BESEDE

Nato je pred zbrane goste stopil predsednik pripravljalnega odbora, Pavel Fajdiga, ki je takole spregovoril: Spoštovani! Prav lep pozdrav predsedniku NO za Slovenijo Milosu Staretu z gospo, delegatu slov. dušnih pastirjev msgr. Antonu Oreharju, vsem predstavnikom slovenskih domov, verskih, političnih, kulturnih, gospodarskih in športnih organizacij in ustanov, posebej pozdrav naši mladini!

„Z nami okrog sveta“ je geslo današnjega slavlja slovenskega narodnega praznika in dneva slovenske zastave, ki ga povežemo s 30 letnico spomina na naše žrtve okupacije in komunistične revolucije in s 30. obletnico obstoja slovenskega zdomstva.

Zgodovinski mejnik 29. oktober 1918 je slovenskemu narodu pomenil svobodo, istočasno pa mu je tudi ustvaril zamejstvo, z brati, ki so spričo neprepredljivih okoliščin ostali na Koroškem in na Goriškem in Tržaškem z mejo ločeni od Slovenije.

Druga svetovna vojna je poleg gorja (Nad. na 2. str.)

pravice? Če nočeš videti kaj trpijo starši v domovini, ki bi radi rešili svoje otroke pred materialističnim komunizmom? Nič ti ne očitam, toda premisli, če ne podpiraš laži ob obisku v domovini tudi tedaj, ko si ne upaš s ponosom povedati, kaj vse je naša emigracija zgradila in ustvarila z lastnimi žrtvami in nedosegljivim idealizmom.

Prijatelji. Danes slavimo naš narodni praznik 29. oktober. Zavedajmo se, da pot do 29. oktobra 1918 ni bila lahka. Šla je skozi ječe in morišča, streljanja in preganjanja. Trda je bila ta pot. Naši predniki so vztrajali in zmagali.

Danes, ob spominu na tridesetletnico našega odhoda v svet, pošljimo na naš narodni praznik in dan slovenske zastave pozdrave vsem političnim izseljencem na vseh kontinentih, zatiranim bratom v zamejstvu in onim v domovini, ki živijo v okovih komunizma. Delajmo na tem, da se bomo vsi, ki hočemo slovenskemu narodu svobodo, kljub komunističnim poskusom da to preprečijo, duhovno povezali. Ustvarili bomo silo, ki bo nepremagljiva. Vsi pa tudi sklenimo, da ne bomo nikdar podpirali laži! To bo najlepša proslava našega narodnega praznika in najlepša počastitev slovenske zastave.

(Nad. s 1. str.)

Proslava Narodnega praznika

okupacije in komunistične revolucije, gorjã, kakor ga še ni doživel v svoji zgodovini, slovenskemu narodu odtrgala množico sinov in hčera in mu ustvarila zdomstvo, ki se je razlilo po vseh celinah. To zdomstvo, to smo mi tu v Argentini in južni Ameriki, pa oni tam v Severni Ameriki in Kanadi, pa še tisti v Evropi in v Aziji in v Avstraliji. To zdomstvo, mi vsi, smo tisti ambasadorji slovenskega naroda v svetu, ki se jih komunistični režim ni nadejal, ko je krvavo likvidiral 12.000 slovenskih mož in fantov in tisoče drugih žrtev, s terorjem pa zaprl usta narodu, katerega je, ne po lastni temveč po krivdi zunanjega sveta, doletela usoda komunistične diktature.

To je naša naloga, to je naša dolžnost, to je naše življenjsko poslanstvo: gojiti in ohranjati slovenstvo nasproti popačenosti marksističnega raznarodovanja, glasiti svetu našo resnico nasproti komunistični laži.

Trideset let je vzdržal komunistični režim, s pomočjo od zunaj in terorjem. Toda trideset let smo vzdržali tudi mi, a z lastno močjo v svobodi. Boj med nami in njim se nadaljuje in ne dvomimo v našo zmago. V stvarnosti slehernega boja odloča namreč resnica. Ta pa je brez dvoma na naši strani!

Bog vas živi!

Gostje so z odobravanjem potrdili govornikove besede.

BESEDA MLADINE

Nadvse je razveseljeno, da tudi naša mladina aktivno sodeluje pri tem našem vsakoletnem praznovanju, s svojim delom in s svojo besedo, in tako dokazuje zavzetost za slovensko stvar. Letos je v imenu mladine spregovoril predsednik Slovenske fantovske zveze, Tomaž Rant, ki je dejal:

Ob tej slovesni proslavi slovenskega narodnega praznika in dne slovenske zastave, prejmite vsi navzoči in vsi rojaki v Argentini topel pozdrav v imenu slovenske mladine.

Mladina, ki je prvokrat morda zasluhila važnost tega praznika tisti dan, ko je kot majhen deklič ali fanteček prejel iz rok učiteljice v prvem razredu slovenske ljudske šole majhno zastavo kot spomin na ta praznik. Mladina, ki so ji kasneje v boljše razumevanje naredili sočrtje med našim 29. oktobrom in argentinskim 25. majem kot praznikom osvoboditve in 20. junijem kot praznikom zastave.

Z leti se nam je poznanje okoliščin in dogodkov samih leta 1918 razširjevalo in poglobljalo preko razlage profesorjev srednješolskega tečaja odnosno branja. Razumljivo pa je, da vse veličine tega praznika ne moremo razumeti niti doživeti tako kot tisti, ki ste bili v Sloveniji rojeni, tam živeli, delali, študirali, trpeli in jo morali končno z žalostjo kot politična emigracija leta 1945 zapustiti. Vaš 29 oktober je prežet s spomini, vesclimi in žalostnimi, neomajno je povezano z dogodki od leta 1918 pa do trenutka, ko ste morali zapustiti domovino.

Nam mladim pa, poleg ponosne zavesti, da smo pravzaprav le Slovenci v zamejstvu tisti, ki lahko v popolni svobodi proslavljamo ta naš narodni praznik, obrača tudi pogled v bodočnost.

In tu se nam pojavlja vprašanje, na katerega večkrat ne najdemo odgovora: kaj je naša bodočnost kot člani slovenske skupnosti v zamejstvu, kakšni naj bodo naši cilji, katera so pota do njih, kakšna sredstva, katere so naše dolžnosti. Dolžnosti do slovenskega naroda, ki pa naj ne gredo na škodo dolžnosti do dežele, v kateri smo bili rojeni.

Zato vas danes, na naš narodni praznik, v imenu mladine prosim: pokažite nam cilj, jasen, oprijemljiv, pokažite nam pot do njega, pokažite nam naloge, ki jih od nas pričakujete za dosego tega cilja.

Potem vam danes, na dan slovenske zastave in pri tej zastavi obljubljam, da boste med nami našli odprta srca in pripravljene roke za delo, ki ga narod od nas pričakuje.

Rojaki so s ploskanjem pritrdili besedam zastopnika naše mladine.

GOVOR MILOŠA STARETA

Tedaj je na govorništari oder stopil slavnostni govornik tega večera, predsednik Narodnega Odbora za Slovenijo, Miloš Stare, ki je na zbrane naslovil jedrnate besede. V njih je nakazal v kratkem dobo emigracije v teh tridesetih letih, ki je čast naši demokratični

skupnosti in vzor, kako naj dela politična emigracija. Nato je pozival na nadaljni boj zoper laž, ki jo predstavlja komunizem, na nove napore in žrtve, da bo tudi naslednjih trideset let tako plodovitih, kot prva emigrantska doba. Njegov govor objavljamo posebej.

Besede Miloša Stareta so na zbrane predstavnike naše skupnosti napravile globok vtis in izzvale močno in dolgo trajno odobravanje.

„Z NAMI OKROG SVETA“

Odprl se je zastor. Pred gledalci se je pojavila lično opremljena scena. V ozadju jambor in jadro, pod in pred katerim se je razvijalo odrsko dogajanje.

Letošnji odrski prizor je naslovljen „Z nami okrog sveta: ob 30-letnici slovenske politične emigracije. Besedilo je — kot vsa zadnja leta — pripravil dr. Tine Debeljak. Tokrat je hotel poudariti predvsem letošnjo jubilejno misel: Z ladjo smo se prepeljali preko oceana, večina celo z mislijo na družino, ki je ostala doma, in ta ladja je bila žalostna „brez zastave...“ Pripeljala pa je nas pred vrata Argentine. Svoj čas — v Zborniku Svobodne Slovenije za l. 1950 (pred 25 leti) je napisal pesem *Spev pred Argentino* — v pristanišču Buenos Airesa, ki naj bi bila nekakšna Duma slovenskega argentinskega vseljenca. Na barki Santa Cruz se vzpe slovenski rapso, hvalo daje Argentini, ki nas je sprejela, slavi njeno zgodovino, in nato nas predstavi novi Domovini: pove, kdo smo, kaj smo prestali v domovini, kaj nas je pregnalo v svet, kako so z nami postopali v času taborišč in barantanja za našo usodo ter s kakšnim upanjem prihajamo na novo celino, v Argentino. Prihajamo kot silaki nalik Krpana in Martina Klepeca — kot delavci, mislec, umetniki, graditelji... polni volje do dela in rasti. Transmisije velike Argentine mu zvane s taktom: „Delo! Delo! Delo! — Rast! Rast! Rast! — Plod! Plod!“ V to rast in za plod se hoče novi vseljenec vključiti z vso voljo: „O ne več miloščine! Delo — dajte silam v roki! Dajte občutkom srca! Delo, Rast, Plod — dajte mi dom! Moj dom!“ Naenkrat mu je vsa Argentina ena sama velika delavnica dela in uspehov. Rapso je tedaj še veroval, da se bo povrnil nekoč domov, da bo kljun ladje še obrnil v smer, od koder je prišel, toda vseljenec je pustil za sedaj še v Argentini... in ta vseljenec čuti „transmisije dvignjenih rok, zvonjenje pojočega stekla... v roke mu teče Moč! In njegovega pesnika prešine spoznanje: „Nisem več izgnanec rapso — *delavec* sem Argentine.“ Ta spev pred Argentino je bil centralni poudarek tega večera in hvalospjev slovenskemu emigrantu izpred tridesetih let, in spomenik volji in njegovemu uspehu.

Nato pride pesem slovenske mladine ob tridesetletnici — *vetrinjskih žrtev*. V moških, ženskih in skupnih zborih podaja vso tragiko teh smrti in katastrofo naroda toda — „v spominih ste naših — a mi gremo v bodočnost.“ Tako mladina prizna vse ogromni pomen teh žrtev, jim daje slavo in čast, toda poje v spomin nanje tudi svojo pesem bodočnosti: „Zaprimo spomine — s solzami. A mi hočemo živeti za nove rodove. Narod ne sme umreti! Iz mrtvih ljubezen gre v nas — v nas se razcveta v nova živa razkošja! Veselo hitimo v slovenstva nove zarje... Slovenska smo mladina: z nami Delo in Čast! Iz mrtvih herojev smo mlada živa rast! Na tuji gredi slovenskih rož smo cvetje! Mladina slovenska gre v novo mladostje! Slava! Slava in Čast! Nam Rast — nam Rast v slovensko svobodo!“

To je pesem mladine ob 30-letnici slovenske tragedije, katere se je tako na najlepši način spomnila naša letošnja proslava narodnega praznika: z vero v neobupano življenja željno in pogumno mladino!

Zadnji del pa je bil posvečen slovenski zastavi. Vsi nastopajoči so se sklenili v rej... pojočo kolednico domcevc... kdo ni šel v svet, kdo je šel in kdo se bo vrnil... „Ta, ki upal bo v Boga, ki mu Človek bo vsak brat, ki Svobodi odprl bo pot, ki se držal bo priseg... ki bo s kladivom svet gradil, ki bo s srpom žita žel, ki pozdrav mu odprta dlan, ki mu dom bo tu in tam, Slovenija mu sveti hram, odprt na vse strani sveta, ta se vrnil bo domov...“ Toda ta dom je zdaj širok, kot vse svet! „Ena domovina smo preko vsega sveta, kole-kolekole... kjer koli smo, smo vedno doma, če nam ves čist zaplapolá nad glavo

Mednarodni teden

TURČIJA je objavila, da bo začela nova pogajanja z ZDA za ponovno odprtje ameriških oporišč na njenem ozemlju. Istočasno je sporočila Atenam in Washingtonu, da je pripravljena začetni pogajanja za vrnitev dela ozemlja, ki ga je zavzela na Cipru ob lanski krizi med Grčijo in Turčijo. ZDA pa so nedavno začele znova pošiljati Turčiji in Grčiji orožje kot članicam NATO. V Moskvi z veikiim nezadovoljstvom opazujejo pomiritev med Grčijo in Turčijo, zlasti še, ker gre vzporedno z zbliževanjem med Egiptom in ZDA, kar pomeni, da se njen vpliv na Bližnjem vzhodu spet manjša.

V KOMUNISTIČNEM VZHODNEM BERLINU so levičarji pod vodstvom komunističnih partij pripravili nov svetovni ženski kongres, kot nekako nadaljevanje nedavnega ženskega zborovanja v okviru ZN v Mehiki, na katerem igra eno glavnih vlog vdova bivšega čilskega marksističnega predsednika Allendeja. Vdova Hortenzija je v svojem govoru seveda znova napadla Čile in pozvala „svet naj prepreči fašistizacijo Čila.“ Kongresa se udeležuje 2000 delegatinj in opazovalk iz 135 držav.

SOVJETOM se je posrečil vesoljski poskus z raketama Venus 9 in Venus 10, ki sta obe pristali na planetu Veneri in poslali fotografije njenega površja. Astronomi so sedaj ugotovili, da je površje Venere močno skalovito in ne gladka peščena ravan, kakor so si jo po svojih računih predstavljali. Težka, gosta Venerina atmosfera deluje na skalovje planeta podobno kakor voda na kamenje na dnu reke, ki ga obrusi ostrin.

KITAJSKA je sporočila Franciji, da je pripravljena kupiti dvesto vojnih lovcev Mirage in drugega modernega orožja. Moskva z nezadovoljstvom opazuje razvoj trgovine z orožjem med Francijo in Kitajsko.

LETOŠNJI NOBELOV nagrajenec za literaturo je 79-letni italijanski pesnik Eugenio Montale, doma iz Genove. V minulih 50 letih je izdal samo pet knjižic s pesmimi, vendar ga je Nobelova komisija izbrala kot „enega izmed najpomembnejših pesnikov Zahoda.“ Montale ljubi samoto ter je znana njegova „enajsta zapoved“: „Ne nadleguj ljudi!“

slovenski prapor s pozdravom: *Naprej zastave slave!*“

S pesmijo himne so razvili neomadeževano slovensko zastavo nad vsem globalnim slovenstvom.

To je bil smisel in vsebina letošnje proslave, ki je mogočno izzvenela, ko je vsa dvorana navdušeno zapela našo narodno himno.

Hvaležno so gostje odobravalni odrski prizor, katerega režija je bila na skrbi Maksa Borštnika, čigar delo je veselo presenetilo. Sijajno je naučil mlado skupino v nastopanju, podajanju, izgovarjavi, da je bil celoten potek prizora brezhibno izpeljan. Kar se tiče scene moramo zapisati, da je Frido Beznik s preprostimi sredstvi ustvaril elegantno vzdusje celote na odru. Pohvaliti je treba tudi vse mlade nastopajoče in vse, ki so kakorkoli pripomogli k lepemu uspehu prizora.

SLAVNOSTNA VEČERJA

V dvorani so se prižgale luči. Zadnji glasovi himne so potihnili. Gostje so se, še vedno pod vtisom pravkar končanega prizora, zapletli v prijeten medsebojni pogovor. Ob že pripravljenih mizah se je razvila večerja. Naši mladi, dekleta in fantje, so izvrstno in obilno postregli okusno pripravljeno jed. Rojaki so se še dolgo zadržali in se šele pozno v noč pričeli razhajati na svoje domove.

RADIJSKA URA

Tudi slovenska radijska ura, ki se vsako nedeljo prenaša po buenosaireskih postaji Radio Antártida, je bila to pot, 26. oktobra, posvečena spominu narodnega praznika. Poleg narodne glasbe in pesmi, je Imel Lojze Rezelj globok govor, v katerem je poudarjal pomen 29. oktobra in vloge naše emigracije v življenju naroda.

S tem so bile zaključene zunanje slovesnosti narodnega praznika. Proslavljanja tistega dne, ko je naš narod zagledal luč svobode. In proslavljanje naše zastave, neomadeževanega simbola, ki bo nekoč, tako verujemo, svobodno zavihral nad našo domovino Slovenijo.

Las verdaderas armas de la paz

Se anunció oficialmente el tema de la Jornada Mundial de la Paz que se celebrará el 1 de enero de 1976: “Las verdaderas armas de la paz”. Diez años después de su histórica intervención en la ONU, el 4 de octubre de 1965, Paulo VI, con ocasión de la próxima Jornada Mundial de la Paz, hace un llamamiento solemne exhortando vivamente a los jefes de Estado, a las autoridades religiosas, a los cristianos y a todos los hombres de buena voluntad, a que los lleven a la práctica.

La paz va ganando terreno, pero también la violencia. ¿Cuál de las dos triunfará. La paz, pero al precio de la lucha. Como todas las otras luchas del hombre (contra las enfermedades, la miseria, la injusticia, el pecado), la batalla de la paz no se gana sin armas.

¿Cuáles son? En primer lugar, la fuerza moral del derecho: el respeto de los acuerdos, la aplicación efectiva de las recientes y honorables declaraciones de los derechos del hombre y de los pueblos.

En segundo lugar, el apoyo y la creación de instituciones internacionales válidas, como lugares de encuentro y caminos abiertos para soluciones inspiradas en el respeto y en la solidaridad de las comunidades humanas presentes y futuras. Finalmente y sobre todo, una visión universal e innovadora de la vida, de la coexistencia y de la convivencia fraterna de las razas, de las convicciones, de las religiones de los pueblos.

MAROKO IN ŠPANJA

NOVO ŽARIŠČE SPORA V AFRIKI

Maroški kralj Hassan II. je izkoristil politični zastoj v Španiji v zvezi z umiranjem španskega vodje generala Franca in organiziral „neoborožen pohod“ 350.000 Maročanov proti španski koloniji Maroko, ki jo hoče priključiti svojemu kraljestvu.

Medtem ko je Hassanov Maroko močno zaostala afriška država, pa je španska kolonija Maroko bogata na fosfatih in drugih rudninah in se Hassan II. nadeja, da bo mogel s priključitvijo izboljšati gospodarski položaj svoje države.

Hassanu II. je s propagando uspelo dvigniti nad 300.000 lahkovernih Maročanov za pohod proti španskemu Maroku ter se je ogromna množica ljudi že zbrala ob meji med obema področjema. Množica je v ponedeljek samo čakala za prestop meje in bi ji Hassan II. verjetno to ukazal, če se ne bi v zadevo vmešale ZDA in glavni tajnik ZN Waldheim.

Ameriški veleposlanik v Hassanovem

Maroku je zahteval in dobil avdijenco pri kralju ter mu razložil ameriško negativno stališče do takega načina reševanja mednarodnih problemov. Iz New Yorka je v severno Afriko priletel glavni tajnik ZN Waldheim ter je imel razgovore z alžirskim diktatorjem Boumediennom, maroškim kraljem Hassanom II. in drugimi afriškimi voditelji. Vse je Waldheim rotal, naj „pohod“ ustavi, ker da bo možno zadevo rešiti na miren način s pogajanj med Španijo in Marokom. Waldheim je imel v načrtu tudi potovanje v Madrid in razgovore s španskimi oblastmi za mirno rešitev maroškega problema.

Medtem je Španija poslala na maroško mejo nad 20.000 svojih vojakov, večinoma domačinov španskega Maroka, da bi preprečila Hassanovim Maročanom prehod čez mejo, če bi se zadeva zaostrela. Vendar Hassan II. prav zaradi Francovega zdravstvenega stanja meni, da se madridska vlada ne bo drznila ukazati streljati na neoborožene Maročane, če jim bo ukazal vdor čez mejo.

Marijan Marolt: Jože Petkovšek

ŽIVLJENJEPIŠNA POVEST

Marijana Marolta poznamo kot neumornega kulturnega ustvarjalca — umetnostnega zgodovinarja, organizatorja in kritika, poznamo ga pa tudi po njegovih zabavnih leposlovnih spisih polnih življenjske vedrine in sočnega humorja. Kdor bo iskal humor tudi v njegovem zadnjem življenjskem spisu, bo razočaran. Marolt opisuje življenje Jožeta Petkovška od njegovega otroštva do zrelih let resno in stvarno, kar je docela v skladu s tragičnem koncem slikarja Petkovška — v blaznici.

Marolt se v Petkovškovem življenjepisu zamudi tudi pri zamotanem Petkovškovem rojstvu. Njegova namigavanja, da Petkovšek ni bil krvni sin svojega očeta, ampak svojega polbrata Matevža, se zdijo prepričljiva. Iz Maroltovega opisovanja dobimo vtis, da je bil Petkovšek že v mladinskih letih neuravnotežen človek. Verjetno ga je preganjal tudi občutek manjvrednosti; le tako si moremo razlagati, da je sam uničil del svojih slik. Vsekakor je Maroltov spis dragocen prispevek k življenjski podobi slovenskih slikarjev v preteklem stoletju. Saj nas Marolt mimogrede seznani tudi s slikarico Ivano Kobilico ter slikarji Ažbetom, Veselom, Jurijem Šubičem in Matejem Stereonom, kar daje knjigi poseben poudarek.

Najosnovnejše načelo zgodovinopisca je: služitvi resnici. Tega se je Marolt vestno držal vse življenje. V skladu s tem nam v svojem spisu nikjer ne pove, ali smatra Petkovška za samoniklega umetnika ali ne. Da je bil Petkovšek nemiren duh, ki nikjer ni našel obstanke, je razvidno iz njegovih študijskih let. Šel je najprej na slikarsko akademijo v Benetke, kjer pa se ni mogel zasidрати. Preselil se je na slikarsko akademijo v Muenchen, nato pa ga je umetniški nagib gnal na slikarsko akademijo v Pariz, odkoder se je pozneje vrnil domov. Tako je ta večni nemirni duh iskal ravnotežja v sebi in izven sebe — in ga ni našel nikjer.

Približno leto dni pred smrtjo sem Marolta obiskal na njegovem domu. Našel sem ga že dokaj betežnega. Med na-

ma se je razpredel naslednji pomenek.

„Ali kaj pišete?“ sem ga vprašal.

„Pišem,“ je pritrdil.

„Kaj pa?“ sem poizvedoval.

„Roman iz umetniškega življenja,“ mi je pojasnil.

„Za tukajšnje bralce?“ „Seveda za tukajšnje, misli pa sem predvsem, da utegne priti prav tudi onim doma. Tam je Petkovšek neizmerno porastel, izdali so znanke z njegovimi stvaritvami in dobil je ulico sredi Ljubljane. Pravega življenjepisa pa nimajo. Jaz, morda vem največ o njem, in ker tega ne morem podati v znanstveni obdelavi (dokumenti so ostali doma), ga podajam v leposlovni obliki.“ Tako je dokončal v mislih na dom to „povest“, ki ni povest, življenjepisa pa in označba Petkovškovega dela in analiza njegovih stvaritev.

Ne pa sodba o njem. To človek lahko sam določi na podlagi večine slik, ki so ohranjene in so reproducirane v knjigi. Predvsem pa to verzel izpopolnjuje dr. Rajko Ložar iz USA, ki je napisal za to knjigo dve študiji: eno o Petkovšku, kjer podaja objektivno sodbo znanstvenika o njem, drugo pa o Marianu Maroltu, kot umetnostnem zgodovinarju v domovini. S tem drugim člankom pa je Ložar že začel drugi del knjige, ki je posvečena spominu pokojnega pisatelja M. Marolta. Knjigo izdaja namreč SKA v spomin njegove triletnice smrti (1972), povest pa predvsem iz pietetnega razloga kot zadnje njegovo delo. Kot posebno spominsko pozornost pa je smatrali monografično študijo dr. Tineta Debeljaka o Marianu Maroltu kot kulturnem delavcu in pisatelju v zdomstvu. Napisana je z velikim zbirateljskim trudom (50 strani) in s toplo ljubeznijo. Iz nje razvidno, kako požrtvovalen kulturni delavec je bil Marolt in kako neprekosljivo plodovito je bilo njegovo pero.

Knjiga je v prodaji pri založnici — Slov. kulturni akciji in stane broširana 90.—, vezana pa 120.— pesov. Toplo priporočamo!

M. K.

Novice iz Slovenije

MARIBOR — V razstavnih prostorih Umetnostne galerije so 7. oktobra odprli retrospektivno razstavo nestorja mariborskih slikarjev, osemdesetletnika Ivana Kosa. Razstavljenih del je bilo 250 iz vseh dob umetnikovega ustvarjanja.

LJUBLJANA — Prvo baletno premiero ljubljanskega baleta je v Operi pripravil koreograf Henrik Neubauer. Na oder je postavil balet „Hamlet“, delo letos umrlega nemškega skladatelja Borisa Blacherja, ki je v plesni jezik preli William Shakespeara vedno aktualno vznemirjajočo dramo o danskem princu.

MARIBOR — Tradicionalno srečanje slovenskih gledališč, imenovano Borštnikovo srečanje, je bilo letos v oktobru v Mariboru. Geslo letošnjega srečanja je bilo — „gledališče ljudstvu — ljudstvo gledališču.“

CELJE — Celjsko Slovensko ljudsko gledališče je novo sezono začelo s komedijo „Zojino stanovanje“ sovjetskega pisca Mihaila Bulgakova (1881—1940). Bulgakovu uradna porevolucijska oblast ni bila naklonjena, a ji tudi sam ni bil naklonjen in zato so mu v zadnjih letih življenja celo prepovedali pisanje.

POSTOJNA — Okrog 400 slavistov iz Slovenije se je 2. oktobra zbralo v tem notranjskem mestu na slavističnem kongresu ob 40-letnici slovenskega slavističnega društva. Na tridnevem srečanju so največ seveda osvetljevali dela naturalističnega pisatelja Lojzeta Kraigherja, ki je bil rojen v Postojni in govorili o položaju slovenščine v javnem življenju in šoli.

MARIBOR — V Viteški dvorani mariborskega gradu se je od 6. do 15. oktobra odvijal 7. festival baročne glasbe. Na prvem koncertu se je predstavil Collegium musicum iz Maribora. Ta Collegium sestavljajo Irena Grafenauer — flavta, Igor Ozim — violina, Drago Golob — oboa, Jože Banič — fagot, Alojz Mordej — violončelo, Janko Šetinc — čembalo, kot gost pa je sodeloval tenorist Mitja Gregorčič.

LJUBLJANA — Iz statistik je razvidno, da v Sloveniji potrebujejo 521 oseb za proizvodnjo tone piškotov, in od teh jih 91 dela v administraciji. V drugih republikah je razmerje še slabše: Hrvaška (632 — 138 administrativcev), Makedonija 688 — 180), Vojvodina (768 — 112), Srbija 713 — 169).

SLOVENSKA BISTRICA — Delavci Impola, ki je pomembno slovensko podjetje v aluminijasti industriji, so praznovali 150-letnico obstoja tovarne. Ta nova tovarna se je namreč razvila iz skromnih fužin, ustanovljenih pred 150 leti; sedaj pa podjetje zaposluje 1800 delavcev.

MARIBOR — Na festivalu narečnih popevk so pevci ob spremljavi orkestra RTV Ljubljana predstavili 16 novih narečnih popevk.

Proslava misijonske nedelje

Preteklo nedeljo se je po vsem katoliškem svetu proslavila misijonska ideja; tako tudi med Slovenci v Argentini. Poleg misijonskih pridig in nabirk pri mašah v slovenskih središčih, je bila v Slovenski hiši za vse splošna misijonska proslava. Bila je vsa v znamenju navzočnosti treh malgaških misijonarjev-lazaristov: Buha Franca, ki tamkaj deluje že nad sedem let, novomašnika Opeka Petra, ki je kot bogoslovec tamkaj tudi delal že dve leti, in novoodhajajočega Rada Sušnika. Prvi namerava ostati na oddihu še nekaj mesecev, dočim druga dva odpotujeta še to leto.

Na proslavo se je zbralo toliko rojakov, kakor že leta ne; tako cerkev kakor dvorana sta bili nabito polni. Somaševali so sledeči duhovniki: msgr. Anton Orehar, misijonarji Buh, Sušnik in Opeka, ki je tudi pridigal, in pa superior Baragovega misijonišča Franc Sodja CM. Peter Opeka je v splošno misijonski pridigi, ki je bila bolj skupno razmišljanje o misijonski dolžnosti kristjana, poudaril zlasti, da moramo pravzaprav biti vsi kristjani misijonarji, ker nas vse zadeva Kristusova oporoka: Pojdite, kar je naša „missio“, naše poslanstvo, seveda eni v misijonih, misijonarji v ožjem pomenu besede, in drugi vsak v svojem okolju, misijonarji v širokem pomenu besede. Pri maši je bi-

rečnih popevk. Najvišje priznanje — zlate klopotece so prejeli skladatelj in dirigent Bojan Adamič, pisec teksta Marjan Stare in Braco Koren za popevko: „Gobe, gobe.“

VRATA — Štiriindvajsetletni Avi Šorn iz Ljubljane se je 21. septembra spustil z zmajem z vrha Triglava. Njegov polet se je srečno končal po dvanajstih minutah, ko je pristal v Vratih.

MURSKA SOBOTA — Delegete iz Pomurja je zanimalo, po kakšnih vidikih in normah določajo prednostno gradnjo bolnišnic v Sloveniji in kako je mogoče, da kirurški oddelek splošne bolnišnice v Murški Soboti ni na prioriteten programu. Odgovoril jim je član „slovenske vlade“ dr. Anton Fazarinc s frazami, da predlog programa zdravstvenega varstva za območje splošne bolnišnice v Murški Soboti pripravlja regionalna zdravstvena skupnost Murska Sobota. Ta program bo temeljil na temeljitni analizi, potrebi ter seveda na kadrovski in materialni zmogljivosti... Zato bodo Sobočani lahko še kar mirno čakali na uresničenje programa, ki ga sploh še ni...

LJUBLJANA — Na ljubljanskih stojnicah se je v začetku oktobra pojavil prvi kostanj. Pravijo, da je lepo obrodil, toda po cenah prodajalcev bi tega ne bilo mogoče trdit: za kilogram zahtevajo 15 dinarjev. Najceneje je bilo 2. oktobra v Ljubljani grozdje — prodajali so ga po 5 dinarjev, drag je bil paradiznik — od 8 pa do 20 dinarjev za kilogram.

Umrli so od 1. do 6. oktobra 1975:

LJUBLJANA — Tonc Hegler, ekonomist; Jožinka Brajer r. Kapele; dr. Srdan Ševnik, glavni republiški sanitarni inšpektor; Stane Gabrovšek; Ana Falout r. Belihar, up.; Pavla Marija Vašl; Iva Andlovic r. Benkovič, 71; Pepca Strekelj r. Stiplovec; Leopold Repovž; Jože Zalar ml., 46; Josip Furlan, up. strojevodja; Karel Medved, up.; Stanislav Prevec, up. miz. mojster; Engelbert Hribenec, up. redni univerz. profesor; Franja Smerdelj r. Mlakar.

RAZNI KRAJI — Pavla Zajc r. Kos, Sv. Trojica pri Moravčah; Franc Švigelj, 80, Babna gorica pri Lavrici; Angela Zupančič, Goškajeva Angela, Zg. Kašelj; Janez Kovač, 95, rud. upok., Celje; Janez Papež, varnostnik, Ambur; Jože Martinec, up. gradb. delovodja, 73, Rodica; Justina Breznikar, 69, Zabukovje pri Šentupertu, Marija Kranjc r. Stangelj, Novo mesto; Stanko Oblesček, up. župnik v Kredu, Volče; Friderik Pavlič, Ajdovščina, Ivan Koracin, 65, delovodja, Jesenice; Ivan Zelcnik, up., Vrhnika; Marijana Gantar, 73, Valburga pri Smedniku; Olga Zavrl, Kranj; Anton Vrečar, Dob; Pavla Marchiotti, Ravne na Koroškem; Jože Pečnikar, Zadebrava; Anton Razboršek, Izlake; Hugon Marussig, Maribor; Franc Dimnik, up., 77, Zalog; Frančiška Opeka r. Nagode, 80, Vrhnika; Jakob Kržič, 82, Borovnica; Albin Reharr, Petrovec; Jakob Piskernik, 78, Zg. Jezersko; Miha Šlibern, elektromonter, Cegelnica pri Naklem; Ela Vidmar r. Drasler, Borovnica; Angela Logar r. Flisek, Zagorje; Alojz Frangeš, rudnikopac, Dol pri Hrastniku; Leopold Ravnikar, Dobovec.

lo izmenjuje lepo ljudsko petje ter prepevanje lanuških slavicov, znanega otroškega pevskega zbora iz Slovenske vasi pod vodstvom Zdenke Jan. Pri branju beril in prinašanju darov na oltar so sodelovali tudi trije bodoči laični malgaški misijonarji, absolventi Misijonskega zavoda Glinšek, Jemec in Žitnik, ki bodo šli vsi za tri leta tjakaj na pomoč slovenskim misijonarjem kot obrtniki in misijonarji z glada krščanskega življenja.

Po maši se je vsa množica takorekoč natrpala v veliko dvorano; pred vhom so prostovoljno prispevali za slovenske misijonarje skupno vsoto 5400 pesov, kar je znak velike ljubezni naših ljudi do njih. V imenu misijonske akcije je vodil prireditev Lojze Rezelj, ki je pozval vse, da so skupno zapeli Povsod Boga, nakar je pozdravil navzoče, potem pa povabil Ladislava Lenčka, da predstavi vse tri misijonarje, kar je ta tudi storil, zraven pa pozdravil tudi navzoče starše in svoje misijonarjev Opeka in Sušnika, pa tudi gospo Tomažino in gospo Žužkovo, dočim ima g. Buh očeta in mater že v večnosti. V pozdrav misijonarjem so lanuški slavčki zapeli ob brenkanju kitar štiri misijonske oziroma verske pesmi, pozdravil jih je v imenu slovenske verske skupnosti msgr. Anton Orehar, v imenu slovenskega centralnega društva pa predsednik Ze-

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti

Poročilo. V župni cerkvi sv. Juda Tadeja v Ituzaingo sta se s sv. mašo poročila gđ. Berta Mivšek iz Merla in Angel Fallotta iz Lanusa. Za priči sta bila nevesti njen oče Anton Mivšek, ženin pa nevestina sestra ga. Gabrijela. Poročil ju je prelat Franc Novak.

Poročilo. V soboto 18. t. m. sta se v cerkvi sv. Ivane Arške v Ciudadeli poročila prof. Alenka Perharic in ing. Carlos Cabot. Za priči sta bila ženinin mati Rayda Cabot in nevesti oče Janez Perharic. Poročne obrede je opravil prelat Franc Novak. Čestitamo.

FRANC GERKMAN — 80-letnik

Te dni je v Slovenski vasi v Lanusu naš rojak Franc Gerkman praznik svojega življenja. Jubilant se je namreč rodil 21. oktobra 1895 v Spodnjem Brniku v cerkijanski fari. Tu je tudi obiskoval 3. razredno osnovno šolo,

v kateri je kot nadučitelj poučeval znan glasbenik Vovken. Kot mlad fant se je udeleževal v orlovski organizaciji kot telovadelec, vaditelj in načelnik v Kamniškem okrožju.

Pričela se je prva svetovna vojna in Franc Gerkman je bil vpoklican k vojakom. Vso vojno je preživel na italijanski fronti ob Soči. Doživel je strašno bitko pri Doberdolu, kjer je padlo več kot polovico čete. Zaradi svojih zaslug je bil v Renčah odlikovan s hrabrostno svetinjo prve stopnje (15 kron mesečno). Po 20 mesecih stalne borbe in prvi bojni črti je bil ranjen. Odpeljali so ga na Dunaj na zdravljenje.

Naš jubilar pa pozna še druge dogodke iz slovenske preteklosti, saj je doživel tudi upor 17. pešpolka v Judenburgu, kjer je bilo več Slovencev ustrelenih. Takoj po končani vojni pa se je udeležil demonstracij v pomoč Slovence na Koroškem, ko se je tu vršil pšebiscit. Osebnost je na shodih in izletih spoznal vse tčanje narodne voditelje: Janeza Evangelista Kreka, L. Erlicha, dr. Korošca in dr. Kulovca.

Leta 1932 se je Franc Gerkman poročil z gospo Marijo, ki je letos spolnila 70 let. Ustvarila sta si prijeten dom. Družina se je izkazala zlasti v ljubezni do slovenske tiskane besede. Jubilar je že kot fant bral Dom in Svet. Poleg tega pa so potem v njegovo hišo prihajali še: Mohorjeve, Odmev iz Afrike, Dmoljub, Bogoljub, Mladost, Glasnik, Najsv. Srca, Novi čas, Mladika, Kmečka žena, Gorenje (ki je v nemški okupaciji izšel kot Karavanskobote), Cvetje, Salezijanski vestnik...

Prišla je druga svetovna vojna in komunistična revolucija. Zaradi svoje protikomunistične usmerjenosti je jubilar leta 1945, skupaj s svojo družino, zapustil dom ter se z ostalimi tisoči in tisoči umaknil na Koroško, kjer je nekaj časa bival v Vetrinju, nato pa v Lienzu. Leta 1948 je emigriral v Argentino in se naselil v Slovenski vasi, kjer si je postavil nov, prijeten dom, ter uživa v družbi svojih sinov in vnukinj zaslužen mir.

Našemu slavljencu ob tako lepem življenjskem jubileju iskreno čestitamo. Željam njegovih prijateljev se pridružuje tudi Svobodna Slovenija, ki s svojemu zveštem naročniku kličie: še na mnoga leta!

dinjene Slovenije Marijan Loboda; oba sta poudarjala hvaležnost vseh, da nas gredo zastopat na misijonsko polje; mi pa jih bomo spremljali z molitvijo in ljubeznijo. Spregovoril je v imenu Misijonske akcije tudi Lojze Rezelj, ki je poudaril, da jih bomo po svojih močeh tudi gmotno podprli, zlasti z vsakoletnim organiziranjem tradicionalnih misijonskih tombol. Misijonarjem sta Rezelja najmlajša dva otroka podarila šopek cvetja, a tudi lanuški slavčki so po dveh zastopnikih v narodni noši, Levstikovi in Brulcevi, poklonili lep šopek rdečih nageljnov.

Po vsem tem pozdravljanju, za katero so se vsi trije misijonarji drug za drugim v kratkih, a toplih besedah zahvalili, se je začelo prikazanje slovenskega malgaškega misijona. Najprej je g. Lenček Ladislav izabil od predavatelja g. Franca Buha nekaj splošnih podatkov o deželi in verovanjih prebivalcev, pa o postanku slovenskega misijona tamkaj, nato je pa sam predavatelj s pomočjo prav lepih barvnih skioptičnih slik prikazal polje njihovega misijonarjenja in prav tako vse tamkašnje slovenske misijonarje.

S pesmijo Zmagala si, Devica slavna, je vsa dvorana zaključila res posrečeno proslavo svetovne misijonske nedelje prav po slovensko in ljudje so zadovoljni nad doživetjem tega srečanja odhajali na domove.

-v.-k.

IVAN SURIN — umrl

Zopet je posegla smrt med Slovence, ki so prišli kmalu po prvi svetovni vojni v to deželo. Dne 23. oktobra je umrl Ivan Surin. V mesecu marcu letošnjega leta je začutil neke motnje v grlu. Iskal je zdravniško pomoč, ki mu pa ni nič nevarnega odkrila. Vesel je zopet hodil vsak dan na delo. Pred mesec dni se je pa bolezen na hitro razbohotila. V petek 10. oktobra je iskal pomoči v Sanatoriju Antártida. Dne 13. oktobra se je podvrnil operaciji na grlu. Zavrtna bolezen je pa že naredila svoje in je dne 23. oktobra dopoldan ob roki svoje hčerke umrl.

Pokojni se je rodil 5. oktobra 1904 v vasi Lipa pri Ilirski Bistrici. Kot mladega fanta je pripeljala pot v Argentino dne 5. avgusta 1925. Tu si je ustanovil družinsko ognjišče z gđ. Ivanako Sabec. V zakonu se je rodila hčerka Anita, ki je sedaj poročena z Antonom Zele. Rajni je bil zaposlen v metalurški stroki. V službi je bil zelo vesten in pošten. S pridnostjo si je s svojo življenjsko družico zgradil ličen dom v Villa Ballesterju. S 60. leti je stopil v pokoj, a je še vedno z veseljem hodil na delo do zadnjega. S svojim pridnim zetom so si zgradili nov lep dom. Živel je samo za svojo družino. Rekel je večkrat: med seboj se res lepo razumemo, kaj si pa hočemo te kratke ure, ko smo na svetu, greniti življenje drug drugemu. Večkrat je tudi omenjal, kake grozote so počeli naši fašisti v njegovem rojstnem kraju. V njegovi vasi so vse žene — matere in otroke vred spravili v neko hišo, jo polili z nafto in zažgali. Med temi so bili tudi pokojnikova mati, dve sestri, svak in štirji nečaki. Da je bil pokojni zelo priljubljen, saj je bil vedno vesele narave, se je videlo, kako so ga v velikem številu prihajali kript naši rojaki in tukajšnji domačini. Pogreb je bil v petek 24. okt. v sanmartinski stolnici je bila sv. maša, ki jo je daroval g. msgr. Orehar, ki je pokojnika tudi lepo pripravil na srečanje z Bogom. V poslovilnem govoru je lepo razvil misli, kako moramo biti vedno pripravljeni na smrt. Pokopan je na pokopališču v San Martinu.

Za njim žalujejo njegova žena Ivanaka, hčerka Anita z možem Antonom, vnukinji Susi in Silvija. V domovini pa zapuščata tri brate. Naj mu bo lahka argentinska zemlja, družini pa iskreno sožalje.

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA"

V soboto, 4. oktobra t. l. se je zbralo v SLOGI lepo število predstavnikov slovenskih krajevnih domov in mladinskih organizacij, ki so se odzvali povabilu upravnega odbora zadruge na prijateljsko srečanje ob priložnosti otvoritve preurejenih zadruginih prostorov. Prijeto so bili obiskovalci presenečeni nad tem novim napredkom naše zadruge in se pohvalno izražali o lepih prostorih in opremljenosti. Veliko pozornost so vzbujale razstavljene risbe naših otrok in fotografije naših fotografov, narejene in posnete za lanske risarske in fotografske natečaje ob priložnosti praznovanja 20-letnice SLOGE. Navzoče je z lepim nagovorom pozdravil predsednik zadruge g. France Hrovat, ki je v klenih besedah orisal nastanek in rast SLOGE in dal iskreno priznanje za opravljeno delo dolgoletnemu predsedniku g. Ivanu Aščiču, kar so poslušalci potrdili s krepljenim ploskanjem. Besede zahvale je izrekel tudi vsem dosedanjim odbornikom zadruge, ki so se povabili na ta večer skoro polnoštevno odzvali, kakor tudi vsem številnim in zvestim članom, ki so končno omogočili, da je SLOGA tako lepo uspela. Lepo se je zahvalil tudi vsem, ki so pripomogli, da je prenovitev zadruginih pisarn tako lepo izpadla, zlasti g. Gorazdu za načrt in vodstvo vseh del, mizarskemu podjetju BIVEGRO - Bidovec in Grohar in kovinarskemu podjetju France Remic. Svoj nagovor je g. predsednik končal s povabilom navzočim, da dvignejo čaše in napijejo na zdravje svobodnega slovenskega reda v Argentini. Po napitnici je povzel besedo tajnik zadruge g. Marijan Pograjc in v živahnem tonu orisal v nekaj besedah razne nagradne natečaje, ki jih je SLOGA izvedla lanske leto v okviru proslav svoje dvajsetletnice. Živo nam je razložil razstavljene risbe in fotografije in razglasil nagradne, katerim je nato g. predsednik Hrovat izročil lepe spominke medalje in sicer: Za barvne diapozitive, prvo nagrado Jožetu Drakslerju, drugo nagrado dr. Marku Kremžarju; za črno-bele fotografije, prvo nagrado Marku Finku in drugo nagrado Emilu Boštjančiču; za najboljšo risbo iz skupine A, Marinko Pintar, iz skupine B, Klavdij Malovrh in Marjetki Javoršek iz skupine C. Po tej prijetni točki so navzoči še dolgo ostali v prijateljskem pomenku pri okusno pripravljenem prigrizku in dobri klapci, vselej se tega novega uspeha naše zadruge. Bil je res lep večer in ko smo se v pozni uri pričeli razhajati, so nam še odmevale v srcih besede g. predsednika Hrovata: „Ob 30-letnici naše narodne tragedije se dobro zavedamo dolžnosti, ki jo imamo do našega naroda; vemo, da so idejne, narodnostne in gospodarske odgovornosti neločljive in predstavljajo hrbtenico našega slovenstva. T SLOGA s svojim delom krepi naš obstoj in dokazuje, da V SLOGI JE MOČ!

Prilike tega materinskega praznika. Najprej so otroci šole podali več deklaracij in odlomkov slovenskih pesnikov in pisateljev, ki se nanašajo na ljubezen do matere. Presenečeni smo bili nad lahko in lepo izgovorjavo, kar je lahko učenec in učiteljica samo v ponos. Šolski zbor je pod vodstvom g. M. Markež zapel več mladinskih pesmi. Nato je bil na programu duet harmonikarjev (S. Blazinšek in J. Žnidar), ki sta lepo izvedla svoj nastop. Pevski zbor Mladina pod vodstvom gđ. T. Prijateljve pa je zapel tri narodne pesmi. Sledil je še nagradni srečolov in prodaja torte. Ob pogrnenjih in založenih mizah se je vsa družba zadržala v medsebojnem pogovoru še dolgo. Prireditelji in obiskovalci so bili vsi mnenja, da je premalo takih skupnih srečanj sicer dobro pripravljenih, ker ob iskrenem in skupnem pogovoru se da rešiti marsikateri problem, odpravila bi bi se marsikatera napaka in taka srečanja so tudi prava vez med starejšimi in mlajšimi.

SAN JUSTO Materinska proslava in roditeljski sestanek

V nedeljo, 19. oktobra, je bila v San Justu lepo uspeša materinska proslava in roditeljski sestanek šole „Franceta Balantića“.

Po slovenski sv. maši so v Našem domu šolski otroci mamicam pod vodstvom gđ. Anice Mehle zapeli voščilno: Vse najboljše za god in uspavanko: Zabičice regljajo. Učenka 8. razreda je prebrala domačo nalogo: Moja mamica. Rdeči nageljni, ki so jih otroci poklonili svojim mamicam, so govorili o veliki ljubezni. Po lepi proslavi je bilo predavanje dr. Alojzija Starca o temi: Štirje temelji zdravega družinskega življenja. Podčrtal je razumevanje in ljubezen v družini, skupno molitev in zakramentalno življenje, božjo in domačo besedo in pomen križa in podobe Matere božje v naših hišah. Za sklep je v življenju in delu šolskih otrok podala tehtne misli voditeljica šole gđ. Angela Klanšek. G. Pavel Malovrh, predsednik odbora staršev, ki je sestanek vodil, pa je spomnil lepo vrsto udeležencev, na pomen šole in na skupno odgovornost za njeno uspešno rast.

SAN MARTIN

Liga žena-Mati je imela dvojne sestankov. Prvi je bil dne 17. septembra in je bil posvečen letu žene, ki ga je za letoš proglasila Zveza narodov, in o ženskem kongresu, ki se je letos vršil v Mehiki in so ga komunisti spretno izrabili za svojo propagando. Dne 16. oktobra pa nam je predavala zobozdravniška gđ. Snežna Osterc o tem, kako moramo paziti na zobe. Zelo zanimivemu in za zdravje važnemu predavanju je sledil izčrpen razgovor z zobozdravnico o vprašanjih zobozdravstva. Predsednica lige ga. Vorsičeva se je predavateljici iskreno zahvalila za njeno predavanje.

Igro „Čudni snubci“, ki jo je spisal naš pisatelj in dramatik Joža Vombegar, pripravlja Slovenski dom v San Martinu. Igrala jo bo dne 15. novembra sanmartinska mladina. Režijo vodi g. Maks Borštnik s sodelovanjem g. Nataše Smeršujeve.

MENDOZA Dvoje skioptičnih predavanj o Sloveniji

Dva lepa večera smo doživeli skoro kar po vrsti v našem Domu z obiskom po domovini ob umetniško dovršenih barvnih diapozitivih.

Prvi večer je bil pri nas na obisku g. Pfeifer, v Buenos Airesu že dobro poznani fotograf. V lepem številu smo se zbrali v dvorani. Naš gost nam je nudil zares nepričakovano in presenetljivo bogat užitek.

Na filmskem traku nam je predstavil za vse, zlasti pa za naš mlajši rod presenetljive prizore. Po domovini je vodil ob slikah in spremljajoči glasbi skozi štiri letne čase.

Od poslavljajoče se zime smo stopili v vigrad. Iz oledene razpokline nas je med listjem pozdravljala predznalica pomladi, teloh; potem na gozdnem obronku zvoneč in na livadi trobentica.

Ko smo v poletnem večeru strmeli očarani v razkožje barv ob zahajajočem soncu, nam je zapel večerno pesem naš nenadkriljivi solist — slavček. In še in še skozi poletje in delo na polju in življenje v gozdu, skozi razkošno bogato jesen vse do mrakobnih, pravičnih kopren, ki so ogrinile v zimski sen prido, pokrito s snežno preprogo.

Predavatelju smo bili zares vsi navzoči od vsa srca hvaležni za prekrasen užitek, ki nam ga je pripravil.

Na drugi večer pa nas je Društvo Slovencev pevalo, da smo šli po domovini ob diapozitivih in razlagi arh. Božidarja Bajuka, ki je med svojim osebnim obiskom v Sloveniji napravil na stotine barvnih slik in nam najbolj značilne tre izrazite diapozitive prikazal ob razlagi in vtisih svojih osebnih doživetij. Ta večer je imel za vse še nekaj posebnega prav v dejstvu, da je bilo v njem natrpanih toliko osebnih vtisov predavatelja na eni strani in pa seveda na drugi strani spominov nas vseh, ko smo se za 30 let nazaj prestavljali v domače kraje, ogledovali rodno in znane domove, strmeli v „poznano“ drevje, kozolce, njive, znamenja in božje hrame — iz rekdanjih dni.

Vsi smo se pa menda tudi z osebnim doživetjem približali — čeravno samo ob barvnih slikah in živem pripovedovanju predavatelja — njegovemu osebnemu doživetju, ko je uvodoma priznal, da so bile vse lepe in izbrane besede, s katerimi smo našim mladim, tukaj rojenim, mi starejši doslej skušali opisovati in prikazati razkošno lepoto naše domovine, končno le samo — „besede“. To je doživel sam osebno, ko se je v (Nad. na 4. str.)

Slovinci v Argentini

(Nad. s 3. str.)

avtobusu vozil skozi Dolenjsko proti Ljubljani.

Vodil nas je nato vzdolž in počez po slovenskih pokrajinah in vsi smo gledali in strmeli in poslušali, starejši pa so se tajali ob spominih na nekdanje mlade dni...

Tudi arh. Bajuku smo bili od srca bili od srca hvaležni in vključno številnim diapozitivom se je vendarle ob koncu zbudil vzdihljaj: škoda, da je konec...

Počastitev mamic in očetov 12. oktobra

Z veliko vneto so se zopet letos pripravljali naši mali za praznovanje dneva svojih staršev. Smo pač tudi letov v „materinski dan“ vključili še očke, ki to vsekakor zaslužijo.

Je bila tudi prva pesmica, ki so jo vsi zapeli, posvečena očku, nato pa dve mamici. Prirčen je bil prizor, ko so peli na odru v prazničnih oblačilih in vsak z dvema nageljnoma v roki, pa s „skrivnostno listino“ v obliki srca na šopku, kjer so bile napisane tihe in otroške ljubezni ter pozornosti polne žrtvice za očka in mamico. Po prvih treh posvetilnih pesmicah je ves ta mali drobiž stekel z odra, vsak k svojemu očku mamici, ter jima poklonil svoj šopek.

Ko so se vrnili na oder, je zastopnik naših deklet ob prigodniški besedi poklonila šopek tudi naši skupni Materi — Mariji Pomagaj. Sledile so deklamacije vseh stopenj ljudskošolskega teča-

ja, nato pa še šest pesmic v petju, ki se pri naših malih od nastopa do nastopa ubraneje oglašajo.

Za priložnostni praznik je sledil govor dekleta, nato pa nastop našega vrtca.

Nižja tečajna stopnja je prikazala simbolično deklamacijo Mamici za god, srednja in višja pa sta še prispevali s priložnostnima prizorčkoma.

Pripravo sporeda je vodila gđ. učiteljica Lenka Božnar ob sodelovanju svojih sedelavk gđ. Mimi Artačeve in Angelee Šmonove. Z najmlajšimi je nastopila vrtnarica gđ. Zalka Hirschegger; petje pa je na skrbi prof. B. Bajuka.

Tako smo se pristrčno oddolžili našim največjim dobrotnikom, staršem, ki so bili veseli svojih malih in njihove pozornosti zanje.

Bb

OBVESTILA

NEDELJA, 2. novembra 1975:

Na Pristavi v Castelarju 23. vseslovenski mladinski dan.

SOBOTA, 8. novembra 1975:

V Slovenski hiši ob 20 uri 6. kulturni večer SKA. France Papež bo govoril o temi: „Pred novo izdajo Balantičevih pesmi“.

V Slovenskem domu v Carapachayu zvečer pomladanska zabavna prireditve.

NEDELJA, 9. novembra 1975:

V Slovenski hiši ob 9,30 mladinska maša in nato sestanek.

V Slovenskem domu v Berazategui deveta obletnica doma s celodnevni programom.

SOBOTA, 15. novembra 1975:

V Slovenskem domu v San Martinu Vcmbergarjeva veseligras „Čudni snubci“. Po igri na voljo domača večerja.

V Sloški domu v Ramos Mejia mladinski dan.

V Sloški domu ob 19,30 prijateljsko srečanje članov doma: otvoritev zadruginih prostorov, sprejem novih članov, nagradno žrebanje, itd.

NEDELJA, 16. novembra 1975:

Na Pristavi v Castelarju pristavski dan.

ZAHVALA

Pri plačilu razlike za povišano naročnino so prispevali še za tiskovni sklad: Morón: 1 naročnik \$ 560; Capital Federal: 1 naročnik \$ 80; Adrogué: 1 naročnik \$ 100; Rosario: 1 naročnik \$ 40; Bariloche: 1 naročnik \$ 90; Mendoza: 8 naročnikov, \$ 20, \$ 20, \$ 20, \$ 40, \$ 40, \$ 40, \$ 820, \$ 2.000, skupaj \$ 3.000. Svobodna Slovenija se vsem iskreno zahvaljuje.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja upravnega sveta Zed. Slovenije bo 13. novembra 1975. ob 20. uri v prostorih ZS.

Pisarna in knjižnica ZS je odprta vsak dan od 16 do 20 ure, razen ob sobotah.

V NEDELJO, 2. NOVEMBRA 1975, NA PRISTAVI

23. mladinski dan

vse slovenske mladine Velikega Buenos Airesa

- ob 9.00: tekmovanja v odbojki
- ob 11.00: zbiranje, pričetek in dviganje zastav
- ob 11.30: mladinska sv. maša, nato skupno kosilo
- ob 16.00: kulturno-družabni program. Nastopa mladina iz Carapachaya, Castelarja, Ramos Mejije, San Justa, San Martina in Slovenske vasi.

K udeležbi starejši in mladina lepo vabljeni!

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE
ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem
velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Ludvik Puš

(39)

NA DOLGO POT

Naslednji dan mi naš prijatelj že pride povedati, naj se zglašim ta in ta dan ob določeni uri pri dotičnem advokatu. Polna novega upanja sem se odpravila k njemu. Bil je srednje starosti človek, zelo prijazen in je naredil name najboljši vtis. Po prvih formalnostih, ki so običajne, je takoj začel z delom. Vse naj mu natančno in brez olepšave povem: kaj je moj mož delal, kakšno funkcijo je pravzaprav imel, česa mislim jaz da bi ga mogli komunisti doma obtožiti? Aretacijo so, kot je to sedaj na splošno znano, zahtevali iz Jugoslavije. Precej dolga je bila vprašalna polna, na vsa vprašanja sem mu po svoji vesti odgovorila. Na koncu pa sem morala podpisati, da je vse čista resnica, potem pa še to, da kot žena Ludovika Puša njega polnomočno pooblastim za svojega zastopnika.

Obljubil je moj novi pravni zastopnik, da pojde čimprej na komando FSS in se bo tam zanimal, kje in s kom naj govori. Bil je skoraj gotov, da mu bo uspelo vsaj do prave osebe priti, jaz pa bom obveščena takoj, ko se bo od tam vrnil in bom potem spet prišla k njemu. Tu moram omeniti, zakaj in kako je bila mogoča ta njegova gotovost, da ga bodo Angleži sprejeli. Bil je namreč srečen „slučaj“, da je moj advokat osebo poznal nekega Angleža, ki je doma bil sodnik. Z njim se je že prej večkrat pogovarjal o angleškem pravu, pač iz svojega osebnega interesa kot jurist. Sedaj se je naravnost k nje-

mu podal in pri njem iskal nasveta, ki mu ga je ta rad dal, seveda mu je moral resno obljubiti, da nikdar ne bo nikjer povedal, kdo je bil tisti, ki ga je tako dobro poučil o vsem, kar je bilo zanj sedaj potrebno vedeti; to bi zanj imelo slabe posledice, ker je civilist.

Res je advokat kmalu potem dobil osebne stike z oficirjem, ki je imel politične zapornike pod sabo. Kot mi je pravil, vseeno ni bilo tako enostavno priti do njega. Ampak z vsemi potrebnimi izkazi in mojim osebnim pooblastilom se mu je le posrečilo. Do sestanka pa je največ pomagalo to, da je vedel citirati ustrezne paragrafe iz angleškega prava in sicer tiste, ki govore o aretaciji civilne osebe, ki ima po njihovem vedno in povsod pravico do zaslišanja od merodajne oblasti. Ravno tega pa oni niso nikdar dovolili zaporniku, ki ga zastopa, kljub njegovim ponovnim vlogam. Ker pa za tega jetnika sedaj kaj več res ni mogoče storiti, je stopila v ospredje edina oseba, ki ima tudi po angleškem zakonu to pravico — namreč njegova žena.

Sreča je bila tudi, da je advokat znal dokaj dobro angleško in tako nista potrebovala nobenega tolmača.

Pravil mi je potem vse natančno, kako je razgovor med njima potekal. Prvo, kar je advokat od Angleža slišal, je bilo: „Pa saj mi Angleži nimamo nič proti Ludoviku Pušu, mi ga ničesar ne obtožujemo. Zapri smo ga na zahtevo jugoslovanske vlade, ki pravi, da

spada pod zakon o „vojnih zločincih“ in želijo, da ga izročimo njim.“

Ko je bil drugič tam, je advokat povedal oficirju, da je po vseh informacijah, katere si je on od več oseb nabral, povsem jasno, da gre tukaj izključno za politično igro. Izjavil je Angležu: „Ničesar takega ni Puš zakrivil, da bi smel biti na listi vojnih zločincev, in to tudi vi Angleži dobro veste. Če ga izročite, boste vi odgovorni in sicer za dva: njegova žena je že tako obupana in na koncu svojih moči, da takega udarca ne bo prenesla.“

Povedal mi je moj zastopnik tudi, da je tistega majorja opozoril še na to, naj dolgo več ne odlašajo z izpustitvijo, ker bi sicer bilo lahko prepozno, nastopila je huda zima in v celici so bila okna razbita.

„Zima je tukaj,“ je prepričeval advokat Angleže, (bilo je že v decembru) „in slišite, kako dolgo bo jetnik pri tako pičli in neprimerni hrani zdržal; iz tega nujno pride bolezen, posebno če je človek v taki duševni dispoziciji. Vi me vedno odpravite z izgovorom, da čakate, da vam jugoslovanska vlada predloži zahtevano obtožnico. Prepričan sem, da bi jo vam bila že zdavnaj poslala, a ker v resnici nima nič takega, kar bi vi Angleži lahko smatrali za zločin, vam nima kaj poslati. Rotim vas, spustite jo na svobodo! Povem vam, da že širša javnost ve o tem v našem mestu in oboja vaše nečedno barantanje in se sprašuje, kaj bi jugoslovanska vlada po vaši krivdi mogla storiti nad nedolžnim človekom.“

(Bo še)

PO ŠPORTNEM SVETU

SLOVENSKA EKIPNA lahkoatletička prvaka sta med moškimi klub Klavdivar iz Celja, med ženskami pa ljubljanska Olimpija. Posamezni rezultati so bili kar dobri. Nov slovenski rekord v teku na 400 m z ovirami je postavil Janez Penca (01) s 51,7, skakalec Dušan Prezelj pa je s 213 cm postavil letošnji najboljši slovenski rezultat v tej panogi.

VI. JUGOSLOVANSKA ALPINISTIČNA HIMALAJSKA ODPRAVA, namerava osvojiti znani himalajski vrh Makalu. Po sedemnajst dnevnem maršu je odprava, ki jo sestavljajo sami Slovenci, prišla do kraja v dolini reke Barun, kjer so v višini 4.900 metrov postavili bazno taborišče. Odprava je nameravala 330 nosačev, od katerih je vsak prenesel po 30 kg tovora. Med nosači je bilo precej žena in deklet, ki so pri nošnji tovora popolnoma „enakopravne“ z moškimi.

Slovenski dom
Carapachay
in njegova mladina

vabita vse prijatelje, starejše in mlajše na

POMLADANSKO ZABAVNO
PRIREDITEV

ki bo v domu v soboto, 8. novembra zvečer. Na razpolago bo topla večerja.

Sodeluje
Slovenski instrumentalni ansambel
Ljubitelji zdrave zabave
prisrčno vabljeni!

SDO

SFZ

RAMOS MEJIA

MLADINSKI DAN

Sobota, 15. novembra

Veliki popusti
pri letalski vožnji
v Evropo

Agencija Emona, Tucuman 1301,
7. nadst., šte. 50

T. E. 46-9440; od 9—12 in 15—19
Ob sobotah zaprto

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimír Batagelj
in Tone Mizerit

Corre-Argentin-Central (E)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382~
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.233.341	

Naročnina Svobodne Slovenije za 1. 1975 za Argentino \$ 440.— (44.000), pri pošiljanju po pošti \$ 460.— (46.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIK

especialist za ortopedijo
in traumatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

Poravnajte naročnino
Svobodne Slovenije!

Nedelja, 9. novembra 1975

BERAZATEGUI

DESETA OBLETNICA DOMA
ob 30-letnici našega zdomstva

v geslu:

Za naš dragi dom in rod!

Pričetek celodnevnega slavlja bo ob 11.30 z dviganjem zastav in sv. mašo, ki jo bo daroval č. g. dir. slov. dušnih pastirjev msgr. Anton Orehar

Popoldanski program bomo pričeli ob 15 z slavnostnim govorom predsednika Zed. Slovenije g. Marjanom Lobodo.

Zagotavljamo Vam, da bo lepo in prijetno pri nas, hitra in tečna postrežba, bogate, okusne jedi in po želji pijače — torej: Nasvidenje!

Dohod z vlakom: Postaja Berazategui, nato kolektiv 300 B (ne C ali D) — do calle 24 in 144 (ex 1 y 34) ali: "cuatro cuadras, pasando la iglesia de Villa España".

ZELO VAŽNO! IZREŽITE IN SHRANITE!

Odbor Kreditne Zadruga S L O G A sporoča, da bodo imeli od 1-1-1976 dalje vsi člani Zadruga pravico do posmrtninske podpore pod naslednjimi pogoji:

člani do 50 let — petkratno vloženi kapital,
člani nad 50 let — trikratno vloženi kapital;
vendar je ta podpora do nadaljnjega lahko največ \$ 15.000.— (mšn. 1.500.000.—).

Do te posmrtninske podpore bodo imeli po 1-1-1976 avtomatično pravico vsi dosedanji člani Zadruga, ne glede na starost in jo bo Zadruga izplačala v primeru smrti člana najbližjemu sorodniku, ali osebi, ki se bo izkazala s potrdilom o plačilu pogrebniških stroškov, če član pismeno ne bi drugače odločil. Člani, ki ne bi hoteli biti vključeni v ta posmrtninski sklad, naj to pismeno sporoče v zadrugno pisarno.

Novi člani (od 1-10-1975 dalje) bodo lahko deležni te podpore do nadaljnjega le, če ob vpisu v K. Z. SLOGA še ne bodo izpolnili 65 let. Vsa ostala pojasnila v zadrugni pisarni:

Bmé. Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejía

v uradnih urah ob ponedeljkih, sredo in petkih od 15. do 19. ure.

Preberite! Premislite! Odločite!